

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK IV

DUNAJ, V SOBOTO, 10. XII. 1949

ŠTEV. 85 (270)

Ob Cankarjevi
obletnici

Ko je Ivan Cankar za vedno zatisnil svoje oči, je zapustil slovenskemu narodu neizmerno bogat zaklad ne samo kulturnih vrednot, temveč tudi doslednih in izoblikovanih misli o splošnem družabnem in narodnem življenju. Ostro je zažrtal pot nujnega razvoja zgodovine in dajal trepečemu narodu in zaslužnim množicam pobudo za osvoboditev izpod tlačanskega jarma.

V svojem kulturnem stvarjenju je bil Ivan Cankar velikan, umetnik, kakor jih je malo. Vendar je bila njegova umetnost le sredstvo za duševno razgibanje ljudstva, ki mu je hotel prikazati svetlejše obzorja in ga iztrgati iz usodnega mraka zaostalosti, v katero ga je s silo terjala izkoriščevalska gospoda. Cankarjevo kulturno stvarjenje je bilo zavestno dviganje duševne ravni ljudskih množic, zavestno odpiranje oči delovnim ljudem in brezobzirna borba proti vsemu, kar je skušalo zavirati razvoj malega človeka in razmah zatiranega naroda.

Ni čuda, da so zagnali že v tistem času razni zagovorniki „nepolitične kulture“ svoj krik proti Cankarju in ga skušali onemogočiti na vse mogoče načine, pri katerih so se pač predvsem radi posluževali svoje obrabljenе parole: „To ni za ljudstvo!“ Za to gospodo, ki se je že tedaj redila od krvavih žuljev brezpravnega in duševno zaostalega človeka, pač niso bile napisane vrstice, v katerih je spoznavalo delovno ljudstvo, zakaj trpi v krivici in da ima vso naravno pravico do boljšega življenja. Zato je tudi skušala na svoj način ustvarjati neko kulturo, ki bi vzgajala človeka v ponižnega in poslušnega hlapca, vedno pripravljene ubogati na vsak njihov ukaz. V svojo službo je postavila delavca in umetnika, ki sta bila oba prisiljena, kopičiti njih bogastvo in z njihovim blagostanjem tudi njihovo duševno in materialno kulturo.

Z vso ostrino se je obrnil Cankar proti temu neznosnemu posiljevanju in se boril za pravico svobodne kulture. Medtem ko je bodril neštete množice zaslužjenih trpinov, ki nosijo na „svojih izmučenih plečih kulture babilonski stolp“, je nastopil z vso odločnostjo proti temu duševnemu nasilju:

„Kadar pogine — in Bog daj, da bi se kmalu zgodilo — ta gnala, z vsemi hudimi in naglavnimi grehi obložena družba, takrat ne sme poginiti z njo, kar so zgradili v njenem okrutnem suženstvu naši kulturni delavci. — Vse, kar so delali in kar so ustvarili, vse, za kar so trpeli in umrli naši delavci — vse tisto bo nekoč svobodna last svobodnega ljudstva!“

Kakor ni deljiv narod, tako tudi narodova kultura ne more hoditi svoje lastne poti; narodna kultura živi z narodom, z njim doživlja svoj razmah in z njim tudi propade.

„Literatura, umetnost, znanost — to je le zunanji izraz, je le dokument narodove kulture, je dokument narodovega duševnega in materialnega blagostanja. — Zgodovina naše kulture in zgodovina naroda samega je zgodovina njegovega političnega, družabnega in gospodarskega razvoja.“

S tem dejstvom se tudi danes ne morejo sprijazniti nekateri princi-

Celovski gradbeni delavci
so odločno udarili v mizo

Mogočna demonstracija pred magistratom — Sindikalno vodstvo je za hrbtom delavcev sklenilo kompromis

CELOVEC, 6. decembra. — Celovski gradbeni delavci so danes odločno udarili v mizo. Podjetniki — gradbeni mojstri — so se branili, da bi jim izplačali tako imenovano doklado za premostitev gospodarskih težkoč (Ueberbrückungshilfe). Sindikalno vodstvo v tem pogledu ni nič tehtnega ukrenilo, temveč je mirno čakalo, da se bodo morda podjetniki sami spomnili, da je tudi gradbenim delavcem (delavcem skoraj vseh ostalih strok so to doklado že zagotovili, prav tako nameščencem) treba izplačati zahtevano doklado. Delavci, siti mirnega čakanja, so zato sami ukrepali. Mogočno protestno zborovanje v Landhaushofu in demonstracija pred magistratom, kjer so ravno ob istem času zasedali gradbeni mojstri, sta pokazali revolucionarnost in odločno voljo celovških gradbenih delavcev. Pokazali pa sta hkrati popolno nesposobnost, kontrarevolucionarnost in kompromisarstvo sindikalnih voditeljev, prav tako socialističnih kot komunističnih.

Za 10. uro je bilo napovedano protestno zborovanje gradbenih delavcev v Landhaushofu. Prihajali so na zborovanje v skupinah, delavci firme Isepp so prišli skupno in nosili so transparent z napisom: „Zahtevamo doklado za premostitev in znižanje cen!“ Zbralo se je dobrih dva tisoč gradbenih delavcev vseh celovških firm, ki so z ogorčenjem in protestnimi klici vzeli na znanje zadržanje podjetnikov glede zahtevane doklade. Izvolili so 15-člansko delegacijo, ki je dobila nalogo, da takoj gre v magistrat, kjer so ob istem času zasedali podjetniki, in jim brezkompromisno sporoči odločne zahteve delavcev, ki niso voljni več čakati in mirno gledati, kako njihove družine in sami stradajo. Postavili so zahtevo po izplačilu 200 šilingov doklade za premostitev.

„Stavkamo! Ne gremo na delo,
dokler ne plačate!“

Izvoljena delegacija se odpravi na pot in spotoma jo spremljajo vsi navzoči delavci, ki se jim med potjo pridruži še številno žena — gospodinje in drugih delavcev. Prostor pred magistratom in del Novega trga se takoj napolni. Delavci z odločnimi klici ponavljajo svoje zahteve. Na Novem trgu ustavijo promet s tem, da postavijo blizu magistrata čez cesto avtobusni voz, ki ravnokar pripelje mimo. Cestne železnice mora-

jo voziti nazaj. Takoj je na mestu tudi policija, ki se postavi pred vhod v magistrat in razvrsti po vsej okoličici. Delavce to ne zmoti, ostanejo trdni, odločni, polni revolucionarnega duha. Starejši možakar pravi: „Policisti naj bodo kar tiho, če ne, jih v par trenutkih razorožimo in poženemo tja, odkoder so prišli“. Pa še več podobnih klicev je slišati.

Medtem pa se napoti delegacija, v kateri sta zastopana po dva delavca vsake firme, v magistrat k podjetnikom. Pred vratmi dvorane pozovejo predsednika koroških gradbenih podjetnikov Rapatza, naj pride ven. Očitno se boji, ker ga precej časa ni. Končno pride. Delegacija mu sporoči zahtevo po dokladi za premostitev. Delegacije noče pustiti v dvorano. Po krajšem prerekanju da delegacija podjetnikom četrto ure časa, da se odločijo. Ko poteče petnajst minut, sporoči Rapatz delegaciji, da podjetniki odklanjajo izplačilo doklade. V delavcih vre. Ko pa to izvejo ostali, ki čakajo spredaj, nobeni policijski kordon ne drži več. Odločno vdrejo v hišo, zgoraj v dvorano. Nekateri podjetniki zbežijo pri drugih vratih. Delavci takoj zaprejo oboje vrat v dvorano. Sindikat proglasi stavko vseh gradbenih delavcev, dokler podjetniki ne izpolnijo postavljene zahteve. Delavci burno odobravajo. „Stavkamo! Ne gremo na delo, dokler ne plačate“. Iz vseh grl se slišijo taki in podobni klici.

pielni narodnjaki, ki se krčevito trudijo, da bi ločili kulturo od ostalega narodnega življenja. S kričnimi in lažljivimi frazami, da je samo tako mogoče ohraniti naše kulturno življenje, uničujejo našo narodno samobitnost in ji načrtno pripravljajo grob. To se dogaja vse tam, kjer se čutijo ti grobokopi naroda pod varnim pokroviteljstvom one gospode, ki želi smrt ne samo naši slovenski samobitni kulturi, temveč tudi vsemu slovenskemu narodu, nosilcu te kulture.

Kakor v Trstu in na neosvobojenem primorskem ozemlju, tako so ti lažnivi preroki narodove sreče tudi na Koroškem dvignili svoje plašljive glave, ko je po pariški kupčiji padla odločitev glede meja.

Misel, ki jih je dovedla do odklonitve in diskreditacije Cankarja in

njegovega dela, kar je nedvomno najbolj sramotno dejanje v zgodovini slovenske kulture na Koroškem, ni prišla iz njihove sumljive zaskrbljenosti za narodov blagor, temveč iz enostavnega preudarka, da je pač duh Cankarjevega dela škodljiv interesom njihovih naredbodajalcev. Ker so se ti pač sramovali izvršiti to kulturno sramoto pod svojim lastnim imenom, so se poslužili ubogljivih domačih pomagačev.

Velikine Cankarja danes nihče več ne more zamolžati. Ne kot kulturnega prvaka in stvarjalca nove slovenske literature, niti kot genialnega vidca in misleca, ki je prikazal zatiranemu ljudstvu pot v pravično bodočnost in mu jo slikal v realnih, resničnih podobah.

Slovenski narod v svobodni domovini, ki je že prehodil pot, ki mu jo

Vi, ki imate v srcu mladost
in v pesti moč, vi glejte!
Ob vaših plečih bo slonelo
življenje . . .

Ivan Cankar, Hlapci

Revolucionarni in borbeniduh je napolnil vsakega posameznega delavca. Odloženi so, da vztrajajo, dokler ne dobijo, kar zahtevajo.

Revolucionarnost delavcev —
kontrarevolucionarnost vodstva

Podjetniki odklanjajo nadaljnja pogajanja. Zahtevajo, da se preloži na naslednji dan. Toda tega delavci ne dopustijo. Stojijo kot skale in se ne pustijo pregnati. Končno so podjetniki prisiljeni, da privolijo v nadaljnja pogajanja.

Delavci, silno ogorčeni nad čudnim zadržanjem podjetnikov, so bili popolnoma na mestu, trdno so bili odloženi, da ne klonejo, da se ne odstranijo, dokler podjetniki ne pristanejo na njihove zahteve. Nikakor pa ni bilo na mestu vodstvo, niti socialistično niti komunistično, ki je zdaj, ko so se ponovno začela pogajanja, pozvalo delavce, da zapustijo dvorano, v kateri so bila pogajanja, da izpraznijo hodnike, da se razidejo. Nekaj naj jih koraka po mestu, nekaj pa jih lahko ostane pred magistratom. Tako se je glasilo povelje. S tem so jasno pobijali moralno pri delavcih in načrtno slabili njihovega duha. Očitno so tako veleli podjetniki. Morda pa so se hoteli pogajati za hrbtom delavcev, da bi lažje paktirali in sklepali kompromise.

Nedoslednost in kompromisarstvo
sindikalnega vodstva

In dejansko so sklepali kompromise, kakor socialistični Spinka tako tudi komunistični g. Kazianka, ki sta skupno z nekaterimi drugimi delavskimi zastopniki vodila pogajanja. Delavci so na zborovanju zahtevali 200 šilingov, Spinka in Kazianka pa sta pristala na eno tedensko plačo. S tem bodo delavci dobili na mesto zahtevanih 200 šilingov le okoli 150 do 180 šilingov, nekateri celo manj. Največ bo dobil tisti, ki je itak že boljše plačan in mnogo lažje izhaja.

(Nadaljevanje na 2. strani)

je zažrtal ta veliki Slovenec, se danes še globlje klanja njegovemu spominu. V svojem življenju in delu je bil Ivan Cankar naš duševni voditelj in glasnik naših dni.

Ne oziraje se vseh zavor, ki bodo še skušale zadržati mogočno kolo zgodovine v svojem teku naprej, se bodo tudi v bodočnosti neudržljivo izpolnjevale besede, ki jih je Cankar govoril pred tridesetimi leti. Naj pride kar že koli: — „Upajte, koprneče oči! Ne kapljica plemenite krvi, iz čistega srca izlite, ni kanila brez koristi. Korak, pod križem trepetajoč, je namerjen veselju naproti.“

Pride ura, ko bodo pogledale proti nebu zakrnavele oči, ki bo vzkrinknile srce od prevelike bolesti.

Takrat se bo dopolnil čas in duri se bodo odprle!“ — Tudi nam. —

T. Š.

Nezaslišano šikaniranje delovnega človeka

Podpora naj dobi tisti, ki jo dejansko potrebuje

Vedno novi primeri nam dokazujejo, da današnja oblast v Avstriji nič, prav nič nima za malega, delovnega človeka. Sicer zelo radi govorijo o podporah in subvencijah, toda tisti, ki bi jih dejansko potreboval, mali in srednji kmet, jih ne dobi. Za njega so le sen.

To nam zgovorno dokazuje naslednji primer. Če si ga natančneje ogledamo, nam bo vse jasno. Docela komo spoznali odnos današnjih reakcionarnih in protiljudskih avstrijskih oblasti do malega kmeta.

Boštjan Jamnik je 1914. leta kupil posestvo pri pd. Saliterniku v Sv. Kolmanu št. 17, občina Grebinj. Posestvo ni veliko, obsega le okoli 1¼ hektarov rodovitne zemlje. Stanovanjsko poslopje je bilo že takrat v izredno slabem stanju in potrebno temeljite poprave. Toda Jamnik tedaj nič ni mogel popraviti, kajti istega leta je izbruhnila prva svetovna vojna in moral je na fronto. V letih po vojni pa na kaj takega sploh ni mogel misliti, ker mu je manjkalo potrebnih finančnih sredstev. Je tudi popolnoma razumljivo. (Kje pa jih naj bi vzel. Kriza je bila velika, in kar je pridelal na svojem malem posestvu, je komaj zadostovalo za skromno vzdrževanje svoje družine.

Hiša v teh letih seveda tudi ni postala boljša. Nasprotno. Počasi je razpadala, dokler v zimi 1947-48 ni dokončno razpadla. Naenkrat je bila Jamnikova družina brez strehe. Dobil je sicer takoj drugo stanovanje pri pd. Tamerlu Na Bregu, pol ure od svojega posestva. Toda to „novo“ stanovanje nič ni bilo boljše od starega, prav tako je bilo v slabem stanju in potrebno poprave. Tam stanuje Jamnik s svojo petčlansko družino — ima tri nedorasle otroke — še danes. Iz nekega potrdila grebinjske občine je razvidno, da so smatrali nadaljnje stanovanje v tem poslopju že svoječasnno kot nemogoče. Kljub temu, da na tem poslopju še do danes ni bilo popravljenega, je Jamnikova družina še vedno primorana, da tam stanuje, ker drugega, boljšega in zlasti bolj zdravega stanovanja ne dobi. Vsakemu pa bo razumljivo, da stanovanje v takem poslopju ni zdravo, da je posebno ne varno za zdravje otrok.

Jamnik je dne 6. septembra t. l. zaprosil pri koroški deželni vladi za podporo, da bi si lahko uredil zdravo in človeka vredno stanovanje. Toda glej, za Jamnika, za malega kmeta, ki nič nima kot svoje žuljave roke, ki gara od zore do mraka, da preživi svojo družino, ki je res podpora potreben kot noben drugi, podpore ni. Deželna vlada je njegovo prošnjo s sklicevanjem na neki odlok ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo odklonila.

Omenjena prošnja za podporo ni bila prva. Že od leta 1938 se Jamnik neprestano trudi, da bi dosegel neko podporo, ker le tako mu je mogoče, da spet popravi svojo razpadlo hišo. Nič ni dobil, vse prošnje, vse letanje od urada do urada je bilo zamanj. Leta 1943 je moral v nemško vojsko. In ko se je po vojni končno vrnil, se je takoj spet zavzel za to, da si popravi svojo hišo. Leta 1946 je pri velikovškem okrajnem glavarstvu zaprosil za gradbeno dovoljenje, toda niti tega ni dobil. Okrajno glavarstvo je njegovo prošnjo z naravnost smešno utemeljitvijo, da njegova prošnja ni nujna, odklonilo. Dobil ga je šele letos avgusta po posredovanju grebinjske občine. Danes, ko zaradi vsesplošne draginje nikakor ne more kriti gradbenih stroškov — v proračunu je predvidenih 72.225 šilingov, s čemer bi gradili samo najnujnejše — mu velikodušno dajo gradbeno dovoljenje, prej pa, ko je bil material mnogo cenejši, ko bi bil lahko gradil, mu dovoljenja niso dali. Kdo je tedaj gradil in za to tudi brez nadaljnjega dobil dovoljenje, itak vemo.

V primeru Boštjana Jamnika je nazorno prikazano vse trpljenje, vsa borba malega kmeta za svoj vsakdanji kruh, trpljenje in borba človeka, ki ne pozna drugega kot delo, delo in spet le delo od ranega jutra pozno v noč. Oblast pa se za vse to ne zmeeni in stoji ob strani. Gospodje deželni in okrajni glavarji, gospodje Landesrati pač mislijo: mora že tako biti, je že tako božja volja. Ne, gospodje, motite se, ni tako! Tudi kmet, prav tako mali kot veliki, kakor vsak drugi, ima pravico do življenja, do človeka vrednega življenja. Kje je pravica, o kateri tako radi govorite, kje vaša poveljevana demokracija, kje so vse obljube, s katerimi ste pred volitvami farbali in vodili za nos delovnega človeka? — Vse je danes pozabljeno, vse obljube, samo da so gospodje dobili glasove in spet svoje stolčke. Toda

ljudstvo ni pozabilo in ne bo! Primer Boštjana Jamnika je tako kričeč, da ga ni mogoče prezreti. Ne verjame mo, da je kje na Koroškem kakšen kmet, ki bi bil tako podpore potreben kot prav Jamnik. Ni ga! S papirnatimi odloki pa se to vprašanje ne da rešiti. Potrebna so dejanja. Za vse je ob vsaki priložnosti dovolj denarja na razpolago, zlasti ne štedijo s sredstvi, kadar gre za protiljudsko propagando, če pa bi bilo treba pomagati delovnemu človeku, tedaj ga ni. To je že stara stvar. Toda tako ne bo šlo več naprej. Delovni človek tudi ni bebec in nikakor ni padel na glavo, da bi mirno dopustil, da bi protiljudska gospoda delala z njim, kar se ji vzljubi. Nikakor ne. Če sme plačevati visoke davke, ki postajajo zanj z dneva v dan neznosnejše breme, ima nedvomno tudi pravico, kadar je v stiski, da dobi podporo. Ob-

Celovski gradbeni delavci so odločno udarili v mizo

(Nadaljevanje s prve strani)

Pa to še ni vse. Spinka in Kazianka sta pristala še na to, da „ubogi“ in „revni“ podjetniki, ki „ničesar nimajo kot dolgove“, kar so sami stalno v zboru ponavljali, izplačajo polovico doklade takoj, ostalo polovico pa do 15. februarja 1950. Ne glede na to, da s tem doklada zgubi svoj pravi pomen in namen, namreč pomagati premostiti delavcu neznosne finančne razmere in jim pomagati zlasti sedaj pred božičem, je podjetnikom, ki so vse prej ko prijatelji delavcev, s tem še omogočeno, da izplačujejo drugo polovico doklade v obrokih, da dajo delavcem enkrat 10 šilingov, drugič spet deset, tretjič petnajst itd. Da za delovnega človeka, zlasti za tistega, ki ima družino, 10 ali 15 šilingov ne pomeni nič, bo vsak razsoden in razumen človek priznal.

Ko so delavci, ki so korakali po mestu, zvedeli za izid pogajanj, so napisali na svoj transparent: „Zmagali smo!“ Toda zmaga gradbenih delavcev bi bila še večja in popolnejša, če bi imeli sposobno, dosledno in brezkompromisno vodstvo. Nikakor pa ne moremo govoriti o popolni zmagi, ko so se tako imenovani delavski zastopniki in voditelji na račun delavcev in za njihovim hrbtom pogodili s podjetniki in napravili kompromis.

Vodstvo, kakor zapadno usmerjeno socialistično, tako tudi informbiro-

jevsko KPA-jevsko, je pokazalo svoj pravi obraz, pokazalo, da je nespособno, da niti noče voditi delovnih množic v borbi proti izkoriščevalcem. Delavci so s svojim revolucionarnim nastopom pokazali, da so sposobni in tudi trdno odločeni, da si priborijo boljše življenjske pogoje, pa naj stane kar hoče. Niso se ustrašili ničesar. Vodstvo pa, na mesto, da bi revolucionarnost delavcev dvigalo, jo podprlo, da bi stalo v prvih vrstah, je s svojim skrajno oportunističnim zadržanjem in kompromisarstvom revolucionarnost in moralno delavcev le podbijalo in to popolnoma načrtno.

Delavci so ponovno imeli priložnost spoznati, da danšnje sindikalno vodstvo na Koroškem ne odgovarja, da ne dela v interesu delavstva. Jasno mora biti vsakomur, da kompromisarstva in paktiranja z izkoriščevalnimi podjetniki v borbi delavskega razreda ni in ne more biti. Le odločnost, doslednost, brezkompromisnost, strnjjenost in enotnost pod spretnim, predanim in — kar je glavno — resnično sindikalnim vodstvom so jamstvo za uspešno borbo, za zmago delovnih ljudi nad izkoriščevalci. Zato bo delavski razred tudi pri nas slej ko prej poskrbel za vodstvo, ki mu bo lahko zaupal, ki ne bo paktiralo, ki ne bo sklepalo kompromisov, temveč, ki se bo odločno in vztrajno borilo za boljše življenje vseh delovnih ljudi.

Na Holandskem so ustanovili protijugoslovansko društvo

Kakor poroča „Borba“, so meseca oktobra ustanovili v Utrechtu na Holandskem precej sumljivo društvo, ki se imenuje „Združenje prijateljev Tita“ in ima namen, sramotiti ne samo novo Jugoslavijo, temveč vse zagovornike prijateljstva z Jugoslavijo, vse resnične pristaše borbe jugoslovanskih narodov.

To „Združenje“, pravi „Borba“, ki je samo ena izmed številnih metod, ki se jih poslužujejo danes sovražniki nove Jugoslavije, da bi se borili proti resnici o Jugoslaviji, je ustanovila skupina ljudi, ki so znani po svojem sodelovanju s fašističnim okupatorjem in po raznih vohunskih organizacijah.

Na čelu tega „Združenja“ je neki Overstegen, knjigar iz Utrechta, katerega življenjepis najbolj zgovorno kaže, kdo da je. Leta 1927 je bil član občinskega sveta v svoji občini. 1931 se je podal v Sovjetsko zvezo, kjer je študiral na Leninovi univerzi v Moskvi. Po svoji vrnitvi iz Moskve je napisal knjigo „Moskva

brez krinke“, v kateri je napadel Sovjetsko zvezo, prvo deželo socializma. Leta 1933 je prostovoljno izstopil iz KP Holandske. Med drugo svetovno vojno je bil na Holandskem, kjer je sodeloval z nacisti, zaradi česa so ga holandske oblasti po osvoboditvi aretirale, po devetih mesecih pa spet izpustile na prosto. Kakor je poročalo glasilo KP Holandske, je po osvoboditvi deloval za obnovitev nacistične mreže na Holandskem.

Overstegenovo „Združenje“ je po poročilih holandskega tiska na svoji prvi seji sklenilo, da bo vzpostavilo „stike“ z jugoslovanskim predstavništvom v Den Haagu. Dejansko je obiskal Overstegen v začetku meseca novembra trgovsko delegacijo FLR Jugoslavije v Den Haagu in tam zahteval brošure o sporu med KP Jugoslavije in KP Sovjetske zveze, katere pa so mu odklonili.

Nato je poslal Overstegen nekega Petra Brandesa na jugoslovansko predstavništvo v Den Haag ter ga

last bi od delovnega človeka samo zahtevala: delaj, delaj, daj, daj, plačaj davke, sama pa nič ne bi dala. To pa s pravico nima nič skupnega in delovni človek tega ne bo več mirno dopuščal.

V Demokratični fronti delovnega ljudstva se delovni ljudje na Koroškem že borijo za svoje pravice, za boljše, človeka vredno življenje. In vedno več jih bo, ki bodo spoznali, da je njihovo mesto le v DF DL, ki za stopa in brani interese in pravice vseh delovnih ljudi brez razlike. Spoznali bodo in spoznavajo, da bo njihova borba rodila uspehe le, če bodo v svojih vrstah strnjeni in enotni.

V borbo za priznanje podpore Boštjanu Jamniku, ki jo potrebuje kot nihče, se je vključila tudi Kmečka zveza za Slovensko Koroško. Dne 2. decembra je poslala deželni vladi pismen protest proti odklonitvi podpore Jamniku in zahtevala, naj oblast to vprašanje ponovno prouči in čim prej ugodno reši. Čas bi že bil, da bi Jamnikova družina končno dobila zdravo in človeka vredno stanovanje, da bi si na novo uredila svoj dom.

Vse delovno ljudstvo je silno ogorčeno nad takim ravnanjem oblasti kot v primeru Jamnika in pričakuje, da dobi podporo tisti, ki jo tudi v resnici potrebuje, ne pa tisti ki ima itak vsega v izobilju. Delovno ljudstvo zahteva samo pravico!

„Naš tednik“ živi na luni

Glasilo Krščanske ljudske stranke je še zelo mlado in mu zato njegove mladostne nevednosti in nezrelosti v raznih vprašanjih javnega življenja nočemo preveč zameriti. Z mladim se zato tudi ne spuščamo v resno polemiko. V zadnji številki pa je svojo mladostno nevednost tako očitno pokazal, da čutimo za našo dolžnost, da ga podučimo, da je Tito navezal „diplomatske stike z zapadnimi velesilami“ že za časa vojne in je njegov ljubeznivi nasvet o potrebi „nove usmeritve in navezave diplomatskih slikov z zapadnimi velesilami“ pač malo zakasnel. Da, da, se bo treba pač učiti tudi malo zgodovine nove Jugoslavije, če nočete očitka, da živite na luni!

Dr. Aleš Bebler, jugoslovanski zastopnik v Varnostnem svetu

Beograd, 6. 12. 1949 (Tanjug). Dr. Aleš Bebler, namestnik zunanjega ministra FLR Jugoslavije, je bil imenovan za jugoslovanskega zastopnika v Varnostnem svetu ter za stalnega delegata FLR Jugoslavije pri Organizaciji združenih narodov. Dr. Jože Vilfan, dosedanji stalni delegat FLR Jugoslavije pri Organizaciji združenih narodov, je bil imenovan za namestnika zunanjega ministra.

pismeno pooblastil, da razpravlja v imenu „Združenja“. Ob tej priložnosti je Brandes zahteval od predstavništva pismeno potrdilo, v katerem to prizna Overstegenovo „Združenje“, kar pa je predstavništvo seveda odklonilo.

Ko temu provokatorskemu „Združenju“ ni uspelo, da bi bilo priznано kot organizacija prijateljev Nove Jugoslavije, je prišel Overstegen širiti vest, „da mu je Tito osebno poslal brzojavko, v kateri se mu zahvaljuje za moralno pomoč“. S takimi metodami skuša ta skupina provokatorjev in vohunov varati svetovno javnost in uresničiti svoje protijugoslovanske načrte.

Pristaši Informbiroja na Holandskem se poslužujejo v svoji protijugoslovanski kampanji v veliki meri tega „Združenja“, ki sicer ne služi samo enemu, temveč hkrati več gospodarjem. Delovno ljudstvo Holandske, pravi „Borba“ ob koncu, pa se ne bo pustilo zavesti od tega združenja provokatorjev in vohunov. Najbolj značilen dokaz za to je, da šteje to združenje doslej samo 15 članov, ki so v resnici „ustanovni kader“ te protijugoslovanske agencije.

JAVA

OTOK VEČNE MLADOSTI

„Holandija — navadna kolonija tulipanov!“ — mi je rekel neki Holanec na ladji, ki nas je peljala proti Javi. „V resnici je Indonezija naše pravo bogastvo.“

Hodeč z velikimi koraki, je prišel razlagati, kaj Indonezija predstavlja zanj in za vse Holance. Prihajal je iz Haaga, holandske prestolnice. „Ali poznate Wassernar, bogato četrto z vilami v okolici Haaga?“ — me je vprašal. „V vsaki izmed luksuznih hiš v Wassernarju prebiva kakšen Holanec, ki je obogatel v Indoneziji“. Samo moj sogovornik je investiriral v Indoneziji štiri milijarde florintov, točno petino vsega holandskega nacionalnega kapitala. Dve petini holandskega premoženja izvirala iz trgovine s temi daljnimi deželami.

„Kaj pa bi proizvajali Bali, Java, Sumatra, če bi ne bilo teh pogubnih vremenskih nezgod?“ — „Tajfunov? Morskih poplav?“ — „Ne, Krakatoa, vulkana, ki neprenehoma bruha“ — pravi on. Leta 1883 je en sam izbruh zahteval 40.000 žrtev. Še danes so silno rodovitni otoki, ki obdajajo Krakatoa, ostali neobljudeni iz strahu pred katastrofami.

Ko se je ozračje razčistilo, mi je sopotnik pomolil svoj daljnogled. „Poglejte, na obzorju se vidijo bratje in sestre Krakatoa. Počepnili so okrog požasti. Pod jasnim tropskim nebom se zdi, kakor da mirno kadijo svoje pipe iz lave. Toda oni imajo vsi vruga v trebuhu. Vsi, vsi! Mi se vozimo mimo nemirnih dežel kjer lahko vsak trenutek izbruhne srd.“ Razumel sem, da ni mislil samo na vulkane, temveč tudi na domačine, na te Javance z bronastimi telesi, plavkasto-črnimi lasmi in temnimi očmi; na njihove poglede, prijateljske in tople. Rdečim iskram v zenicah Javancev se, kakor v očeh črnega panterja, pridružuje močni demon javanskih gozdov...

Naša ladja je krenila v smer proti Javi in na obzorju se je dvigala zemlja. Približevali smo se otoku s 47 milijoni prebivalcev, razporejenih na 126.000 kv. km ozemlja, kjer je gostota prebivalstva največja na svetu. Da bi lahko hranili te milijone bitij, je vsaki palec zemlje obdelan. Za javanskega kmeta pomeni polje vse. Pragozd obstaja samo na planinah, ki dosega višino 3000 m. Modre in zlobne planine, ki od časa do časa uničijo vasi pod plazovi lave in zasujejo na tisoče rodovitnih njiv s pepelom. Toda ko se lava ohladi, se izpremeni v še donosnejšo zemljo in iz nje vzkljuje novo življenje. Tako se preživeli vedno vračajo na mesta zadnje katastrofe. Z lavo ognjena zemlja na Javi rodi riž dva krat in tudi trikrat na leto. Gojenje riža ne pozna nikoli odmore. Sonce — Mata-Hari („jajce dneva“) — sije tam vse leto. Setev in žetev ne poznajo letnih časov.

Obrežje Jave se je nedogledno razprostrlo pred nami. Za zaveso ladje so se iz tropskega morja pojavila bela poslopja, pomoli, petrolejski posrebrnjeni rezervoarji in veliki črni žerjavi. Tandjong-Priok, pristanišče, Batavija, prestolnica.

Hitri čolni so plovili vzdolž naše palube. „Kontrola?“ — sem vprašal Holanca. „To je verjetno čoln, ki lovi tihotapce“ — odgovori. To so ladje, oborožene s strojnimi, ki brzi, kakor strela. Javanci so bili nekoč gosarji, ki so skozi stoletja sezljali strah med pomorščake Južnega morja... Sedaj se bavijo s tihotapstvom Kitajci. Borba proti njim je nemogoča.

V pristanišču Tandjong-Prioka živi malo ljudi. Samo ob prihodu ladij se prikažejo trume domačinov, ki hi-

tijo mimo uradnikov v belih lanenih oblekah in kolonialnih klobukih ter mimo kočijažev in šoferjev.

Po izkrcanju se odpeljemo proti Bataviji, ki leži nekoliko kilometrov v notranjosti. Na cesti opaziš prve Javanke, ženske silhuete s pokončno držo in golimi prsi in tesno povite od bokov do stopal v zlatorumen „sarong“, ki ga obdržijo pri kopanju. Nekoč je bilo mesto Batavija nezdrav kraj, okužen z malarijo, kugo in kolero. Domačini so ga imenovali „grob belcev“. Sistematična borba proti kužnim boleznim je osvobodila Batavijo.

Ne moreš si zamisliti potovanja na Javo, ne da bi obiskal katerega izmed njenih velikanov... Jaz sem izbral ognjenik Tangobean Prahoe, legendarno goro, ki se dviga s severne strani Bandoenga. Do žrela te prinese v nosilnici, spleteni iz bambusa, po stari javanski navadi. „Ni nevarnosti“ — pravi vodnik, „toda moramo se takoj vrniti, ker ne smemo preveč skušati zlobnih duhov.“

Na Javi, kakor v Neaplju ob vznožju Vezuva, se človek rad vdaja praznoverju. Spričo zavesti, da vulkani lahko opustošijo cvetoča mesta v nekaj trenutkih, postane strah pred nadnaravnimi silami huda nadloga. Ozračje teh dežel vzpodbuja vero v prikazni.

Pot z Gore duhov je mnogo težja kot navzgor. Namesto da bi se človek na lahko gugal v nosilih, si rajši utira pot peš, držeč v rokah lesen nož. Včasih zaslišiš krik iz vejevja, včasih spet napol demonski napol divji krohot. Na vrhu drevesa čepi ogromna opica, ki se ji belijo iz ust ogromni rumeni očnjaki in opazuje

prihajajoči sprevid. Moji tovariši so nenadoma pospešili korak. Očitno prestrašeni so me pozvali, naj več ne govorim in naj se nikar ne oziram nazaj. Komaj nekaj korakov dalje sem zvedel, da je bila ta žival ena izmed onih opic, ki se jih Javanci boje, ker samo srečanje z njimi prinaša nesrečo. Ta četveronožec je sijajen strelec. Z vsakim predmetom, ki mu pride pod šapo, lahko smrtno udari človeka, ki zaide v njegovo kraljestvo.

„Tiger, divja mačka ali divji pes“ — mi pripoveduje vodič prezirljivo, „kaj najdeš na njih posebnega! Vse te živali napadejo človeka samo, če se čutijo zares ogrožene. Toda tvoj beli, o Bog naj te varuje, da bi zašel na pot, po kateri koraka čreda divjih bivolv ali noseča samica nosoroga. Naj te obvaruje pika strupenega pajka! Naj ti prepreči, da bi iz neprevidnosti stopil na kačo. Orjaški piton, ki te objame v smrtnem objemu, je manj nevaren kakor kača-skakalka, ki je dolga komaj 60 cm in ki je ne opaziš v grmiču ter ti skoči na lice kakor strelica. Zvišaj se potem tri dni in tri noči, dokler te smrt ne osvobodi.“

Tudi rastlinstvo postaja tu preteče. Sok nekaterih dreves izdolbe v koži luknjo, ki se pogloblja neprenehoma tako dolgo, dokler vročica ne povzroči smrti. Spomnil sem se tedaj govorjenja starega sadilca o listju „kečubuma“. „Če poduhate samo zrno praška, ki ga maščevalni domačini izdelujejo iz teh listov, lahko naredite svoj testament. Že petintrideset let je, odkar mi je lepa črna hčerka iz Djokjakarte vrgla v mojo spalnico ščepec prahu kečubuma. Okoli mene se je začelo vse

vrte in jaz sem obstal kot paraliziran.“

— Zakaj je vas to dekle hotelo ubiti?

— Bila je neka druga pri meni.

— Zaradi ljubosumnosti? Toda Javanke je ne poznajo!

„Druga je pripadala nižjemu socialnemu razredu. Dekle iz Djokjakarte je bila aristokratinja. Lahko bi poznal deset drugih deklet in me ne bi zaradi tega grajala, toda aristokratinja ne deli človeka z navadnim dekletom.“

„Ali je niste dali zapreti?“

Starec se je iznenaden ganil, kar je v meni zbudilo slutnjo, da smo pred odkritjem strašnih stvari.

Na svojem domu mi je predstavil svojo ženo. „Koliko let bi ji dali?“ — me vpraša, ko je opazil moje začudenje. — „Osemnajst ali dvajset, ne več“, sem odgovoril.

„Ona ima pet in petdeset let.“ Za svoj mladostni sijaj se ima zahvaliti eni izmed javanskih skrivnosti, v kateri mi ne bomo mogli nikdar prodreti. „Njamon — Njamonu.“

Glas starčka je postal sladek, skoro nežen. „Ali se niste vznemirili takoj zaradi usode mladenke, ki me je pred petintridesetimi leti hotela umoriti s svojim prahom? Poročil sem jo. To je ta, ki je pred vami.“

Ne verjamem, da je na svetu še kje bolj ljubeče neveste in bolj skrbne gospodinje od Javanke. Možno je nasproti svojim sosedom zaprt. Delo rad prepušča ženi. Ona seje, žanje, nosi breme, vodi gospodinjstvo in kuhinjo ter tudi trguje, kadar je potrebno. Ona ne kaže suženjske pokornosti, nasprotno, javno kaže svojo veselost s pesmijo in plesom.

Javanke se lahko utrudijo; toda zaradi tega se ne pritožujejo.

Noči javanske žene so ure „ovata“. Vprašal sem za pojasnilo o tem nekega starega lekarnarja.

„Jaz bivam tu že 40 let in še vedno nisem prodrl v skrivnost „ovata“. Prav v tem trenutku pripravljajo zdravila in škodljive mešanice, napravljene iz rastlin po receptih, ki jih poznajo vsi Javanci, a mi ne. Ne smejte se, ko boste slišali govoriti o cecilniku ljubezni, iz katerega dajo javanske žene piti izvoljenim možem, da bi v njih zbudile ljubezen. Takšne vrste rastline raste na obronkih Sawaha v Karanu. Poznam jo. Jaz sem preizkusil njen učinek. Toda rjavi ljudje bi si dali prej odrezati jezik, kakor da bi izdali svojo skrivnost belcem.“

Na Javi je vse življenje prenasajeno s praznoverjem in mističizmom. Delo, hrana, ljubezen, vse je deležno demonskega mističizma. Pod vplivom teh čarodejnih učinkov nadomeščajo zaročenca ali zaročenko s slikami ali umetnimi predstavami. Ob zakonski postelji postavijo dva lesena poslikana kipa, ki predstavljata moža in ženo. Njihova naloga je, da varata hudiča, ki po ljudskem verovanju kroži v poročni noči okoli postelje, da bi odpeljal katerega od poročencev. Prevaran bo odnesel enega izmed kipov — tako upajo Javanci, namesto poročenca. Še med kosilom smo se menili o Javi. „Težko zaključiš razgovor z domačini“, mi pripoveduje sosed. „Pred belci govorijo vedno o brezpomembnih rečeh. Njihovo blebetanje o povsem malenkostnih zadevah je samo krinka, s katero krijejo svojo voljo, da bi molčali.“

Ali je vojna, ki mu je odkrila toliko reči, preobrazila Javanco? Vsekakor si je prisvojil mnogo elementov evropske civilizacije. On ni samo hranil svoje izvirne kulture, temveč tudi svojo tisočletno vedo o tajnih silah. Kdor je živel dolgo na otoku, verjame v obstanek „elmoeja“, vede domačinov. Kdor ima „elmoe“, je „doekoen“, učenjak, zdravnik in čarodej, kakor ga pač hočeš imenovati. Spominjam se še starca, kako sedi v svojem vrtu in mrmra zaklinjajoče formule v čistem sanskrtu. Kaj je delal? — S prenašanjem misli je klical k sebi sina, ki biva 60 km daleč. Naslednjega dne je sin res prišel...

Po francoski reviji „Constellation“

PAPIR IN TRSTIKA

Popotni vtisi iz Japonske dve leti po zlomu.

EMPI

Pobliskujoč s srebrnimi krili na zlatih žarkih vzhodnega sonca se je naše letalo lahko dotaknilo pooljenega katrana na slovečem letališču Acugi.

— Konničva! (Zdravstvujte!) — smo vzkliknili po japonsko.

V zalogi smo imeli še dve japonski besedi: „Domo arigato“ (velika hvala) in „Sajonara“ (nasvidenje).

Toda že prvi trenutek našega prihoda v deželo vzhajajočega sonca smo spoznali, da je te čase na Japonskem najbolj znana beseda „Empi“.

Ampak ta beseda je ameriška, ne japonska.

Empi je prva sprejela naše letalo. Tako je nas (za spomin) fotografirali v profil in obraz. Na belih kamijonih s tulečimi požarnimi sireni so nas ljubeznivo odpravili v središče Tokija.

Kaj pa je prav za prav „Empi“?

Naglica in prisebnost. Hladnokrvnost in ravnodušnost. Krepka rast in bele čelade s črnimi črkama: „MP“.

„MP“ — Militaire Police — je vojaška policija, kras in ponos zasledbenih sil. Poslej smo bili ves čas vseh sto in dveh dni našega bivanja na japonskih otokih tako ali drugače pod nadzorstvom belih čelad s črnimi črkama.

— Domo arigato! ... Velika hvala!

Fudzijama in bonboni

Ali je Tokio zelo poružen?

Na to vprašanje ni mogoče takoj odgovoriti. Ko smo se odpravljali k počitku, sem razločno videl, da je pod okni nezazidano zemljišče med hišami. Tu so svoj čas bile na delu „zažigalke“.

— Poglej kako ljubeč domek! — mi je zjutraj rekel sosed.

Pogledal sem skozi okno. Puščave ni bilo več. Na dvorišču so bile hišice, ki so zrastle res kakor gobe po dežju. Bile so majhne kakor gobe in res tudi gobam podobne. Le malo časa je minilo — in teh hišic ni bilo več.

Za eno, dvoje, troje, noči zrastlejo dandanes takšne hišice v podobi gob na pepeliščih Tokija. Napravljene so iz prav lahkega gradiva, iz papirja in trstike. Z lesenimi palačami si prestolnica poražene države celi svoje rane.

Edini, ki ga vojna ni prizadela, je Fudzijama, znameniti japonski ognjenik.

S Fudzijamo se najprej seznaniš na Ginzi, kakor se imenuje glavna ulica Tokija, osrednja starinarnica države. Tu dobiš vse, od preprostih igrače do uric. Tu dobiš ure (Nadaljevanje na 4. strani)

ČRNA BORZA

Potni zapiski iz Francije

V Parizu čuješ vsepovsod — na ulici v kavarni, v trgovini in koder koli besede:

„Marche noir, marche noir.“

Znam francoski. Pred vojno sem večkrat bival v Parizu. Toda takrat ti dve besedi nista bili v rabi ne v metropoli ne na deželi. Lejte, zaradi tega sem skrajno začuden, ko sem že kar prvi dan po svojem prihodu zaslišal ti dve besedi, ki so mi jih znani kakor tudi neznani Parižani več kot desetkrat ponovili:

— Marche noir.

Ne, to ne pomeni kakršnega novega senzacionalnega filma. Tudi ne poglavja kakšnega napetega romana. Tudi ne kliče kakršne koli sveže pečene organizacije fašistovskih pobcev.

„Marche noir“ pomeni — črna borzo.

Na vlaku sem bil pokadil vse svoje cigarete. Treba je bilo kupiti novo zalogo. Prejšnje čase, se spominjam, so imeli v Parizu imenitne cigarete. Pa sem se odločil in stopil v trafiko. Tu so mi razložili:

„Cigarete izdajamo samo na posebne odrezke.“

Pa sem rekel:

„Lepo, lepo.“

In so mi odgovorili:

„No lepega na tem ni kaj dosti. Vsak dobi na dan komaj po šest cigaret.“

Tedaj sem se kar vznemiril:

„Kaj pa naj počno kadilci?“

Pa so me potolažili:

„O, cigaret lahko dobite. Na črni borzi. Seveda, če ima monsieur dovolj denarja.“

Ko sem jim povedal, da v Moskvi na vsakem vogalu svobodno prodajajo raznovrstne cigarete, so Parižani začudeni vzklikali:

„O, monsieur!“

Meni se pa je zdelo, da mi mnogi tega ne verjamejo . . . „Propaganda“ . . .

Rad bi si kupil košček toaletnega mila.

Ko sem glasno izrazil tolikanj skromno željo, so me Parižani pogledali kakor človeka, ki je padel z lune, kakor čudaka, ki je izruvan iz življenja.

V domovini najfinejše parfumerijske umetnosti, v Franciji, nimajo mila! Pa so me spet potolažili:

„Marche noir, monsieur, marche noir! Črna borza monsieur! Tam si za lepe denarce lahko kupite košček mila.“

Bolj gostobesedni Parižani so mi razložili:

„Da, monsieur, na črni borzi lahko za debeli denar kupite kar koli. Celo tudi presno maslo, ki ga mi že dolgo nismo videli.“

„Poglejte monsieur, kolikšen je avtomobilski promet v Parizu! Tri četrtine avtomobilov vozari z bencinom, ki je bil kupljen na črni borzi . . .“

Stopil sem v kavarno. To je ena izmed boljših kavarn sredi Pariza. Imeniten natak mi je prinesel na imenitnem pladnju okusno čašico z nekakšno temno vodo. Prave, pristne kave namreč v Parizu ni.

Natak je na pladenj položil drobceno tableto saharina. V Parizu lahko dobite sladkor, čokolado ali bonbone spet le na črni borzi.

Domiselni natak je brž opazil, da sem prišel v Pariz brez potrebnih pridakov. Opomnil me je, da za posebno nadplačilo lahko proda košček sladkorja.

Ko sem mu pokimal, je z gospoško kretinjo potegnil iz žepa svojega naprsnika košček sladkorja, ne prvovrsne kakovosti, in ga vrgel v mojo čašico.

Peljem se z avtom po živahnih uli-

cah. Moj sopotnik je francoski profesor, ki mi pripoveduje:

„Poglejte, koliko ljudstva je tukaj. Toda med njimi je malo Francozov. To so sami „dolarjevci“.“

„Dolarjevce“ imenujejo v Parizu Američane.

Vsa zabavišča, ki jih Pariz toliko premore, vsi znameniti lokali na Montmartru in Mont Parnasseu so polni „dolarjevcev“. To so bodi že ameriški častniki, ki so civilno obleženi, ali pa vojaki v svojih uniformah.

Tisto, kar je Francozom brezumno drago, je Američanom hudo poceni.

Stran frank, dolar gre! Ker imajo v svojih zalogah obilo dolarjev, za katere lahko kupijo mnogo razvrednotenih frankov (skoraj trikrat več kakor po uradnem tečaju), si lahko Američani v Parizu vse privoščijo, vse jim je poceni in na ponujo.

Američani zalagajo črno borzo s cigaretami, bencinom in sladkorjem pa z damsko obutjo (ampak ne z lesenimi, marveč s pravimi usnjenimi podplati) kakor tudi s presnim maslom. Vse to pa po bajnih cenah.

Je pa neka stvar, s katero Američani ne zalagajo Parižanov. To je premog.

Ko je bilo še hladno, mi je neki francoski učenjak rekel:

„Midva z ženo sva vas namerala povabiti v goste. Toda tega žal ne moreva. Pri nas doma je zelo hladno. Nimamo premoga.“

Potem mi je razložil:

„Američani nam ne dajo premoga. S tem bi radi izvajali pri nas političen pritisk. V mrazu, tako sodijo, je lažje ohraniti reakcijo v Franciji.“

Pri skromnih zalogah premoga morajo Francozi v hladnem času živeti v komaj mlačnih stanovanjih in morajo zelo varčevati z elektriko. Razsvetljava je v Parizu zelo skromna in sleherni dan izključijo elektriko zdaj v tej zdaj v oni četrti mesta.

Iz teme in hladu se zbira občinstvo v slovečem variteju „Casino de Pariz“ in sedi na svojih sedežih v površnikih. Svoje čase si pa tu lahko videl najčudovitejše modele pariške mode. Po vojni jim ni kaj dosti do „šika“: saj ni ne oblačil ne premoga.

Ampak Parižani so veseli ljudje. Parižani se znajo veselo smeјati.

Tisti večer so dajali na odru nekakšno naivno in prostodušno igrice, v kateri so nastopili v glavnih vlogah trije častniki: ameriški, angleški in sovjetski.

V teku dogodkov se je angleški častnik znašel v zagati. Občinstvo se je veselo smeјalo.

PAPIR IN TRSTIKA

(Nadaljevanje s 3. strani)

vseh vrst in oblik vseh znamk in cen. Izvolite, kupite uro, ki stane komaj dvanajst levov. Osem minut vam bo golovo tekla, ne da bi se ustavila.

To vam ne ustreza? Premalo? Zato pa je na urniku zlato narisan prekrasen Fudzijama.

„Souvenir!“ — vpije raznovrstne napisane tabele.

„Prispeli ste na Japonsko, kupite si spominek!“ Otroški cucli so okrašeni s podobo Fudzijame. Nožici — saj ni treba, da bi rezali, toda na ročaju imajo Fudzijamo. Vile imajo podobo zmaja. — Igrače, čače, steklenice in bog ve kaj še vse, in na vsakemu kosu — Fudzijama.

Sklenili smo, da spoznamo Fudzijama поблиže. Potovanje ni bilo kaj prijetno: Vlekel je oster veter, oblaki so se nam dotikali nog in nas šumeče obsipali s pepelom lave.

Toda mi smo kobacali naprej. Ko smo bili blizu cilja, nas je na vrhu ognjenika presenetila zastava. Bila je stara, zbledela in razcefrana od neviht, snega in vetrov. Ne more biti drugače, kakor da jo je tam zasadil kak romar, iz Kiota ali Nagasakija.

Skrbno sem snel z droga razcefrano platno. Po rdečem polju so bili raztreseni skrivnostni hieroglifi. Kaj je neki to? Molitev? Prisega kakšnega samuraja?

„Vsi kupujejo samo naše bonbone!“ je prebral prevajalec, ki je prihitel za nami. „Na svetu ni boljših bonbonov, kakor so bonboni Kjusoi!“

Malce razočarani smo se začeli spuščati po strmini in za slovo pogledali Fudzijamo:

— Sajonara! Na svidenje!

Potovanje po mestu

Konničval . . . Zdravstvujte!

Ameriški častnik je ostal „tepček“. Nov vihar smeja.

Sovjetski častnik pa je izšel kot zmagovalce — in gledalci so hrupno in veselo ploskali in pozdravljali junaka.

Francozi so napram sovjetskimi ljudem prav prisrčni. Mnogi Francozi se uče ruščine. Kar je ruskega — glasba, književnost, znanost, — vzbuja v Parizu veliko zanimanje.

Ko je v Francijo prišla naša delegacija na Pasteurjevo konferenco, so nam izkazovali vsi francoski učenjaki res veliko pozornost. Vabili so nas k ogledu laboratorijev, dajali so nam ponatise svojih del, seznanjali so nas s svojimi uspehi in željno izpraševali, kakšno je življenje pri nas, kakšni so uspehi naših učenjakov in naše znanosti. Skupno z vsemi udeleženci kongresa smo se popeljali v Dole, v Pasteurjevo domovino. Spremljevalec, ki je bil dodeljen našemu avtomobilu, se nam je komaj utegnil predstavljati in je že sporočil:

„Ko bi vi vedeli, kako me zavidajo, ker je bila sovjetska delegacija meni dodeljena!“

Enemu izmed naših tovarišev so bili nujno potrebni naočniki posebne vrste. V trgovini so rekli, da mu jih lahko napravijo šele čez poldrugi mesec. Pripomnili pa so:

„Poizkusite monsieur, obrnite se na marche noir!“

Brž ko so zvedeli, da je to sovjetski državljani, so se hitro zbrali vsi prodajalci in po posvetu sklenili, da bodo dali druga naročila ob stran in izdelali naočnike v nekoliko dneh. Pri tem so rekli:

„Le kako bi mogli odreči temu predstavniku države, ki je ves svet rešila fašizma!“

B. Zdarski, akademik

edina, ki je v današnjih časih za vse veke proglasila cesarja za „simbol države in narodnega edinstva.“

„Demokracija“ — lejte, to je še edina beseda, ki je zdaj v Tokiu hudo priljubljena.

Kako ljubko je opisal neki navdušeni poročevalec ceremonijo, s katero je bila ustava razglašena:

„Naš novi demokratični cesar je po stopnicah demokratičnega stopnišča stopil na svoj demokratični prestol. . .“

Nevarni tekmeči

Na Japonskem imajo mesto Nikko, v mestu Nikku pa znamenit božji hram. Nad vrati tega hrama so v les vrezane podobe treh znamenitih opic.

Opice se obnašajo nekoliko nenavadno: prva si je s kosmatima šapama zatislila ušesa, druga si je s šapama zakrila oči, tretja pa usta.

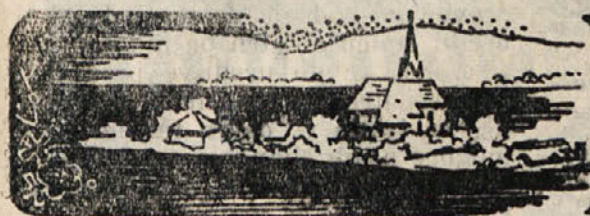
Ničesar ne slišim, ničesar ne vidim, ničesar ne govorim, — to je tisto, kar prikazuje ta simbolična skupina.

Te tri opice iz Nikka poznajo vsi Japonci. Obrtniki in trgovci v tem mestecu so od današnjih dni živeli s prodajo spominkov, na katerih je podoba lojalnih treh opic. Izkazalo se je, da so črte pristnega japonskega značaja resnično upodobljene na tej kosmati trojici: Nikar ničesar slišati, kar se godi okoli tebe, ničesar videti kar se dogaja naokrog, nikar ne reagirati na dogodke . . .

Zdaj pa so obrtniki in trgovci v paniki. Opičja trojica je dobila nevarne tekmece. Ti resda niso z lesa, vendar so prav tako ravnodušni kakor lipov bog. Res, v življenju si ti maliki ne tiščijo ušes, ne zakrivajo oči, ne štedijo ust, in vendar se delajo gluhe, slepe in neme, kadar bi bilo treba ustreči pravičnim zahtevam ljudstva.

To so voditelji skrajno desničarskih japonskih strank, ki imajo danes v parlamentu absolutno večino.

V. Jordanski

Po naši zemlji

Borovlje. Zadnje neprestano deževje je vzmimirilo tudi marsikatero prebivalca iz okolice Borovelj. Saj naše mesto leži med dvema potokoma, ki znata biti nevarna, t. j. bajtiški in ljubeljski potok. Tudi kronika ve povedati, da v 15. in 16. stoletju ni bilo nič novega, če je udrla voda in tekla po sredi Borovelj, tako da je stalo veliko hiš v vodi in kdor teren pozna, bo vedel, da res ni bilo čudo, če je tekla Borovnica čez boroveljski glavni trg in prizadela vse hiše „Pod klancem“. Danes seveda do tega ne pride več, na obeh straneh so se sezidale močne elektrarne in s tem so tudi te struge precej zavarovane. — Na Bajtišah je voda tokrat že začela izpirati cesto in „Močnikov“ most; pri Taboru so morali že čuvati, da ga ne odnese. V Medborovnici je posnelo most pri Dravi, ki veže vasi Resnica in Medborovnica. Ta most je bil postavljen za časa nacistov in so ga tedaj hudomušneži nazivali „Bürgermeisterbrücke“, ker je imel tedanji župan tam najbližjo pot na občino Medborovnica.

Globasnica. Tudi v naši občini se je pojavila nesrečna bolezen ohromelost svinj. Marsikatero družino je hudo prizadela, tako tudi pd. Štumfovo družino v Podjuni. Prišli so in poklali ter odpeljali vse svinje, tudi zdrave, ker so mislili, da bodo s tem preprečili, da bi se bolezen razširila. Hud je bil ta udarec za družino, tembolj zdaj, ko je največji čas pitanja in so vse kašče skorajda prazne. Ker je letos že toliko boljše, da ni nič treba oddajati slanine, kakor so nas silili lani in prejšnja leta, bi bilo zelo prav in dobro, če bi se vsi tisti, ki jim je ta bolezen prizanesla in bodo

srečno opitali in zaklali, spomnili tako težko prizadete štumfove družine in po svojih močeh nekaj darovali. Nobenemu se ne bi poznalo in ne bi trpel zaradi tega pomanjkanja, prizadetim pa bi bilo s tem mnogo pomagano.

Saj nam je vsem jasno:

Gorje mu, ki v nesreči biva sam!
A srečen ni, kdor srečo uživa sam!

Globašan

Bekštanj. Deževje 26. in 27. novembra t. l. je v naši občini povzročilo občutno škodo. Hudourniki, ki izvirajo visoko v Karavankah, so vsled obilnega dežja in taljenja snega hudo narasli ter poplavalili v dolini polja, razdirali pota ter ogrožali hiše. Prizadete so bile vasi od Spodnjih Ruč ter gor do Tehač in Žužalč. V bližini Mlinar je Bistrica izpodprala železniško progo Beljak — Podklošter, da je bil promet več dni oviran. Imeli smo dosti opravka, da smo preprečili še večjo škodo.

Št. Rupert pri Velikovu. V nedeljo, dne 4. decembra t. l., smo na tukajšnjem pokopališču položili Antona Rieplna, po domače Bobekovega očeta iz Orliče vasi, k zadnjemu počitku. Star je bil že sedemštirideset let in komaj dvajset let mu je bilo dano, da je gospodaril in obdeloval svojo domačo grudo. Nosil je kal želodčne bolezni, a kljub temu je moral v Hitlerjevo vojsko in še v ujetništvo, kjer si je zdravje še bolj izpodkopal. Medtem pa se je žena sama trudila z gospodarstvom in malimi otroci in težko čakala, da bi se oče spet vrnil k svoji družini. Vrnil se je sicer, toda zahrbtna bolezen ga je prisilila, da je moral izkati zdravljenja v celovški bolnici, a zaman, podlegel je bolezni. Dolga vrsta ljudi je spremljala rajnega Toneta na njegovi zadnji poti, kar dokazuje, kako so ga vsi spoštovali. Saj je bil tudi vzoren mož: miroljuben, veren in do zadnjega zvest svojemu narodu; svojih dolžnosti do naroda se je tudi v polni meri zavedal. Bodi mu domača zemlja lahka, žalostnim zaostalim naše odkrito sožalje!

Hodiše. V nedeljo, dne 4. decembra t. l. je bilo v Prosvetnem domu v Hodišah miklavževanje za naše naj-

mlajše. Veliko veselje je vladalo med otroci že dneve poprej v pričakovanju, kaj jim bo Miklavž prinesel, a tudi s strahom so čakali tega dneva, kaj bo rekel parkelj, kajti spomnili so se, da so bili tudi poredni in nagajivi med letom in za vse to naj bi prišel dan plačila. Davno pred pričetkom je bila dvorana v domu polna in pionirski in Cicibani so radovedni in nestrpno čakali kaj bo, kaj jim bo povedal Miklavž in kaj še le parkelj. Končno so slišali, ko je parkelj zarožljaj z verigami in kmalo nato se je pojavil Miklavž. V svojem nagovoru je Miklavž naštel nepridiprave in jih pokaral, a pridne tudi pohvalil; vsi so mu obljubili, da bodo v bodoče prav pridni. — Prav vse je obdaril z lepimi darovi in mnogimi knjigami.

Omeniti moramo, da je bilo obdarovanih nad 130 otrok ne glede na narodno in politično prepričanje. Našim ženam v Antifašistični fronti žena in članom Prosvetnega društva „Zvezda“ gre predvsem zasluga, da je prireditev tako dobro uspela. Zbirali so prostovoljne prispevke, ter so žene več večerov pekle in pripravljale darila. Na ta način so hotele malim napraviti majhno veselje. To jim je tudi uspelo, kajti vsi so se vračali na svoje domove veselih in zadovoljnih obrazov.

Št. Janž v Rožu. Tudi pri nas smo imeli, kakor tudi drugod po vaseh, Miklavžev večer, ko je bila Tišlarjeva dvorana nabito polna ljudi, preko dvesto oseb se je zbralo. Tovarišica Anica Gabrijel je kot predsednica Antifašistične fronte žena večer odprla. Najprej so nam pionirji in pionirke zapeli nekaj naših lepih pesmic. Nato so igrali dve otroški igrici in recitali. Vse točke so bile zelo posrečene in so vsem ugajale. Končno je nastopil Miklavž, ki je obdaroval okoli osemdeset otrok in tudi več drugih ljudi. Za lepo uspeli večer ima predvsem zasluge Antifašistična fronta žena, ker so žene za priprave tega večera žrtvovale nekaj noči.

Zahomo. Hodler Emil, najemnik zahomške planinske kočje, je bil od petka na soboto odsoten. Slutili so,

OPOZORILO

čitateljem in prijateljem našega lista

Vse čitatelje in prijatelje našega lista opozarjamo, da bomo tudi letos objavili božična in novoletna voščila. Prosimo, da nam vsi, ki želijo preko lista poslati svojem voščila za praznike, to sporočijo.

V ta namen izpolnite spodnje vrstice in jih pošljite upravi. Kdor pa želi voščila s posebnim besedilom, naj to napiše na poseben list in ga prav tako pošlje na naslednji naslov:

Uprava „Slovenskega vestnika“
Celovec — Klagenfurt 2, Postschleßbach 17

Ime	_____
Naslov	_____
Poklic	_____
Podpis	_____

da ga je med potom od hotela „Osternig“ k svoji koči zajel snežni plaz. Režilna ekspedicija, orožniki in člani planinske reševalne službe so se še isti dan napotili iskat pogreženega ter so ga ob dvajseti uri ob močnem snežnem metežu tudi našli. Holder je ležal samo kakih petsto metrov od hotela pod približno dva metra debelim sneženim plazom, pod katerim se je zadušil. Le s težavo so ga izkopali izpod srega.

Borovlje. V noči od 26. na 27. november je napravil tukajšnji občinski uradnik 29 letni Hanzi Hafner samomor. Obesil se je na drevesu blizu mosta na strani Dobrave. Vzrok je ponevera denarja pri občini, kjer je bil vsled tega par dni prej suspendiran. Bil je tudi načelnik vojnih invalidov in kakor se čuje, gre pri isti blagajni še za veliko večjo vsoto. Pokopan je bil dne 28. novembra na mestnem pokopališču v Borovljah.

Prometne nesreče v novembru

Po obvestilu varnostne direkcije za Koroško je bilo meseca novembra pri prometnih nezgodah 5 oseb ubitih, 28 težko, 55 lahko in 7 z nedoločeno stopnjo poškodovanih. V 67 primerih je nastala znatna materialna škoda. Varnostni organi so pri 2902 slučajih naložili kazni zaradi prestopov prometnih predpisov.

M. ILJIN
POVEST O VELIKEM

NAČRTU

4. Avtomatska tovarna

Vsakemu novemu stroju, ki ga izdelamo, napišemo točno nalogo, točen načrt: izdelati mora toliko in toliko izdelkov na uro, toliko in toliko na dan, toliko in toliko na leto. In vsa tovarna mora delati po načrtu.

Ako nam tovarna traktorjev v Stalingradu ne da 50.000 traktorjev na leto, temveč samo 20.000, se ta primanjkljaj takoj pokaže na drugem delu fronte — v sovхозih in kolhozih. Ako nam naši plavži ne dajo 12 milijonov železa na leto, ampak samo 6 milijonov, se ustavi delo v polovici naših strojnih tovarn.

Vsaka tovarna ima svoj majhen načrt. Toda iz teh majhnih načrtov je sestavljen veliki petletni načrt. Ako naj se ta veliki načrt uresniči, se morajo uresničiti vsi mali načrti. Vsaka tovarna mora delati kakor avtomat.

Toda kako naj se uredi delo, da bo vsaka tovarna proizvajala stroje s točnostjo avtomata? Stroj vendar ni peronski listek, ki prileti v odprtino,

če vržeš v puščico denar. Kaj takega ne moreš pričakovati.

Vzemimo na primer tovarno traktorjev v Stalingradu. Ta ne dela še s polno paro. Spravi v tek tako veliko in komplicirano tovarno ni lahko delo. Njen polni razmah bo dosežen šele na koncu l. 1931. Tedaj bo prišel vsakih šest minut iz delavnice za montiranje po en nov traktor, prepleskan in posušen. Vsak dan bo prišlo skozi vrata tovarne 70 vagonov surovin. Vsak dan pojde iz tovarne 75 traktorjev. Paž velika je razlika med tovarno in avtomatom. Kako je treba urediti delo, da dosežemo ta uspeh? Traktor ni otroška igračka. Vsak ima 5000 sestavnih delov, ki jih je treba posebej napraviti, vltiti, obrusiti, izgladiti itd. Nato je treba posamezne kose zlagati ali montirati drug k drugemu. Včasih se zgodi, da se ne prilagajo drug k drugemu. Nekje je pogrešek. Odprtina ni tam, kjer bi morala biti, zagozda ne gre na svoje mesto. Vse to se utegne zgoditi.

In če se kaj takega zgodi, ako se

pokaže napaka na tem mestu, na drugem, na tretjem, potem je načrt tovarne pretrgan, pretrgan pa je tudi ves petletni načrt.

5. Kako je treba delati, da ne bo napak

Velikanska dvorana. V dvorani stoje v vrstah kakor hiše v mestih strojne naprave: stružnice, skobeljniki, svedrice, vijakova matica, brusilnice. 1360 strojev. Med njimi so ulice, na stotine ulic.

Po ulicah se pomikajo v dolgih vrstah reži, ne ljudje. Te reži so deli traktorja. V tem mestu seveda ni tramvajev ne avtobusov.

Lahki predmeti se pomikajo po tekočih stezicah, drse po nagnjenih žlebovih. Težke predmete prevažajo vozički po tračnicah, drugi se počasi pomikajo po tekočih preprogah. In vsi gredo, teko in se vozijo v isto smer — h glavni ulici mesta. Spotoma pa se ustavijo pri vsakem stroju, kakor bi stopali v hiše. Tu jih zoblajo, tam obrusijo, na tretjem mestu zgladijo. In ko pride delec do glavne ulice, je že v redu obdelan in izoblikovan ter pripravljen, da postane sestavni del traktorja.

Na glavni ulici zbirajo vse dele in jih spoje v traktor.

Poglejte si glavno ulico! Tu je tekoča veriga, kjer se deli spajajo. Traktor, ki je vam najbližje, še ni podoben traktorju. Nima koles, ni-

ma kril. Škatla, iz katere štrle na obe strani kolesne osi, je traktorjev obod.

Neki delavec vstavlja hranilnik za bencin, drugi pritrjuje motor in radiator.

Naslednji traktor je že bolj podoben traktorju. Ima že krila in kmalu bo imel tudi krmilo.

Malo dalje vidimo drug traktor, ki je še brez koles, vendar skoraj izgotovljen. Zdaj gre v tunel. V tunelu stoje pleskarji z zaščitnimi naočniki. Ne pleskajo s čopičem, marveč z razpršilnikom, s pripravo, ki brizga barvo. To gre mnogo hitreje kakor s čopičem.

Nekoliko dalje vidimo, kako se prepleskani in osušeni traktor spusti s tekoče verige in se prvič postavi na svoje noge, ali prav za prav na kolesa.

Tako je urejeno delo v zbiralnem oddelku tovarne traktorjev.

Tu ni pogreškov.

Vsak stroj ima točno nalogo odmerjeni čas za svoje delo: Toliko in toliko minut, toliko in toliko sekund. Vsak delavec ima točno odmerjen čas za potovanje in natančen vozni red prihoda in odhoda. Na poti med posameznimi stroji je vselej nekaj nadštevilnih delavcev za primer kakšne zakasnitve. Vsi motorji morajo iti v preizkuševališče, preden jih montirajo na traktor.

(Dalje)

Nujnost uvedbe pašnikov za svinje

Močno širjenje kužne ohromelosti svinj (Schweinelaähme) me je napotilo, da dajem našemu listu na razpolago v nekoliko spremenjeni obliki članek o paši za svinje, katerega sem leta 1939 objavil v mesečniku „Kmečka žena“ v Ljubljani.

V mnogih severnih deželah, v katerih so s pomočjo veterinarsko-policijskih ukrepov hromoto že povsem zatrli, se danes bolezen ne pojavlja več, ker so prišli od reje v zaprtih, zatohlih hlevih na edino **zdravo naravno rejo** v tekalšču in na **smotrno urejenih pašnikih**.

1. Splošne koristi naravne reje in paše svinj

Umnejše naše gospodinje dandanes za svinje skoraj nič več ne kuhajo in pokladajo vsem praščem, od pamesečnih pujskov do pitancev, poleti le surovo, predvsem mlado deteljo in lucerno. Saj ima 8 kg zelene lucerne v splošnem isto redilno vrednost kot 1 kg ječmenovega zrnja.

Umna gospodinja spušča svoje ščetinarje **poleti in pozimi** tudi redno **vsak dan na prosto**, v tekalšču.

Velike koristi oz. prednosti pokladanja surove krme in rednega spuščanja na prosto pa združuje in izpopolnjuje najboljše paša svinj na smotrno urejenih stalnih pašnikih.

Marsikje, predvsem v bivši Slovenski Štajerski, priložnostno na deteljšču, v sadovnjakih, po krompirju v jeseni itd. svinje še danes redno pasejo. Tudi na Koroškem so svojčas pasli svinje bolj kot zdaj, pravijo stari ljudje, in takrat ni bilo nobenih bolezní. Popoln uspeh pa le nudi paša na smotrno urejenem in oskrbovanem pašniku.

Sistematična stalna paša vpliva najugodnejše na **zdravje plemenskih svinj**, katere ob paši lažje skotijo, skotijo več lepih pujskov in dajo tudi več mleka. Najpopolnejše pa vpliva paša na razvoj **rastočih praščev, katere pripravljamo za pitanje**. Edino ob paši dobijo ščetinarji tako trdno zdravje, da se usposobijo za popolnejše pitanje. Tudi se ob stalni paši čreva tako razširijo in krepijo, da se živali ob poznejšem pravem pitanju v svinjstvih neprimerno **hitreje debellijo** in čestokrat dnevno pridobijo do 1,5 kg na živi teži, dočim se prašči, kateri so bili leto in dan zaprti le v svinjaku, ob enaki krmi vzredijo pri pi-

tanju povprečno mogoče komaj ½ kg ali malo več dnevno.

Posebno velike koristi paše se kažejo v gospodarskem pogledu; saj stalna redna paša poceni rejo svinj do 50 % celokupnih stroškov. Koliko dela za pripravljanje krme in koliko redilnih snovi v krmi sami se vsled paše prihrani.

2. Tehnika ureditve paše za svinje

Za ureditev stalne paše za svinje najboljše uporabimo stalen travnik blizu svinjaka, ki ga razdelimo v 4 do 6 enako velikih oddelkov. Iz vsakega dobro ograjenega oddelka novodobnega pašnika naj imajo svinje prost odhod do svinjaka ali posebne ute (radi zaščite pred vremenskimi nepravilnostmi) in do kotanje oz. bazena ali potoka za kopanje.

Za popolno nasičenje odraslih svinj zadostuje, da pasemo ob hladnejšem dnevnem času le zjutraj in zvečer, vsakokrat po tri ure.

Strokovnjaki in praktiki računajo, da za popolno poletno (v času od maja do konca septembra) preživljanje (brez dodatka kake druge krme) 20 do 40 odraslih svinj zadostuje pravilno oskrbovan pašnik, ki meri približno 1 ha. Na smotrno urejenem približno 2.500 kvad. m, četrt ha obsegajočem pašniku, kateri je razdeljen v 6 enako velikih oddelkov, se samo ob paši (brez dodatka druge krme) lahko poleti preživi 6 do 7 odraslih svinj.

Pašno ružo za svinje naj naravno predvsem sestavljajo sočne, širokolistne trave in detelje, kot n. pr. mačji rep, angleška ljuljka, bela de-

telja itd., katere po potrebi, po navodilih strokovnjaka, posebej zasejemo.

Upoštevati moramo tudi, da se na pravilni paši brez dodatka vsake druge krme lahko preživljajo samo predvsem odrasle svinje (mrjasci) in tudi breje svinje do 3 tednov pred oprasenjem. Rastoči pujski od 4. meseca starosti dalje (mlajši prašči še ne morejo paše dobro izkoristiti in jih bolje ne pasemo ter jih raje spuščamo samo v tekalšču) naj dobivajo v svinjaku po paši dnevno še približno polovično množino od običajne hlevske krme (zrnje itd.). Tudi plemenske svinje s pujski, katere žele od 4. tedna dalje spet lahko redno, a brez mladičev, hodijo na pašo, naj dobivajo primerno količino dodatne krme v hlevu oz. svinjaku.

S pašo svinj moramo začeti že zgodaj spomladi, čim pašni oddelki ozelenijo, s pašo moramo redno kolobariti, z rednim menjavanjem pašnih oddelkov pa držati pašno ružo čim bolj pri tleh in po odhodu svinj iz enega oddelka v drug oddelk pašno ružo z razbrskanjem po svinjnjah puščene blata in z gnojem ali gnojnico redno oskrbovati.

Ako bi hotele svinje pašnik le preveč razriti, jim denemo (čeprav to nekateri strokovnjaki odsvetujejo) v rillec z uspehom tudi posebne obročke in žice.

3. Zaključne misli

Čeprav si se mogoče, gospodinja, že sama prepričala, da se zna svinja pravzaprav **bolje pasti kot govedo** in da svinja pašo tudi **bolje izrabí**,

Organizirajte gospodarsko-strokovne tečaje

Pokrajinski odbor Kmečke zveze za Slovensko Koroško organizira za naslednje tedne in mesece vrsto gospodarsko-strokovnih tečajev in predavanj. Z njimi hoče našemu področju posredovati možnost, da se spozna z najbolj perečimi problemi, z nujno potrebno preusmeritvijo in zboljšanjem na najvažnejših področjih kmečkega gospodarstva, kakor so zboljšanje in povečanje pridelovanja krme, smotrno gnojenje in delovanje gnojna v zemlji, zboljšanje živinoreje, vpeljava k sodobnemu sadjarstvu itd. Poleg tega bo skušal tudi upoštevati vse želje po drugih gospodarskih in strokovnih predava-

njih, ki bi jih ta ali ona vas želela, oz. bi se vsled gospodarske posebnosti tamkajšne okolice obravnavanje posebnih vprašanj izplačalo.

Tečaji bodo ali večdnevni z zaporednimi predavanji ali pa večtedenski z večernimi predavanji, tedensko en večer. Vrgili se bodo tečaji le tam, kjer se bo prijavilo k zanesljivi udeležbi najmanj 10 ljudi.

Kjer koli bi bil pod tem pogojem tečaj zaželen, naj se dotični obrnejo pisмено na sekretariat Kmečke zveze za Slovensko Koroško, kjer bodo dobili vsa nadaljnja navodila. Odbori in zaupniki Kmečke zveze po občinah so navodila že sprejeli.

cigaret, Čarnuhov pa izpod pazduhe hleb kruha in zaplato suhe slanine.

„Jej, kar se ti zdi, stradati ti tu ne bo treba!“

Petruh je postrani pogledal kruh in slanino, od vsega mu je bilo že najmanj pa kakršno koli jed.

„Jezi me vsa reč,“ je rekel čez čas.

„To ti radi verjamemo,“ je začel razlagati Kotalov, „toda razumeti moraš, da je drugače težko ravnat! Gnida je storil smrt tisto noč, in tu nič ne pomaga! Seveda, če bi ga ne bili delavci sami ubili tisto noč, bi ga ubili pozneje mi. Drugega ni za sluzil! A to je druga stvar! Jugoslavija je dolžna, da v krajih, ki jih je zasedla, vzdržuje red in mir. Nemčurji so se pritožili in zdaj je treba stvar preiskati! Priče te dolžijo, da si ga ti ... Bodi vesel, da je zdaj Jugoslavija — če bi bila še Avstrija, bi se ti slabo godilo. Za Gnido bi ne visel le ti, temveč mnogi drugi.“

Petruh je vestno poslušal in razmišljal, polagoma se je umiril in pobaral:

„Ali bo vse skupaj še dolgo trajalo?“

„To se ne ve! Vedi pa, da je naš Malgaj na tvoji strani. In gledal bo, da te čimprej izkoplje ...“

„A tako!“ se je zavzel Petruh in se zamislil.

Potem so soldati vstali:

(Dalje)

bržčas še ne bož tako kmalu pripravila gospodarja do tega, da bi ti uredil stalen smotrni pašnik za prašče. Saj še do ureditve predvsem nujno potrebnih pašnikov in tekalščev za teleta v danih razmerah ni mogoče naših živinorejcev tako lahko pripraviti. Vedno se najdejo upravičeni, še bolj pa neupravičeni izgovori.

Hotel sem v tem članku le opozoriti, da se da tudi na majem posestvu kar najbolj uspešno urediti stalne pašnike za svinje, kakršne sem čestokrat videl v nekaterih severnih državah.

Smotrne pašnike za svinje si bomo po možnosti začeli urejevati koncem zime. Material za zgrajenje pašnih oddelkov (les in žice) pa bomo pripravili seveda že zdaj.

Podrobnejše nasvete in navodila za ureditev stalne sistematične paše in pašnikov za svinje ti bo, gospodinja, radevolje dal tvoj živinozdravnik ali strokovnjak Kmečke zveze za Slovensko Koroško, kakor tudi strokovnjak kmetijske šole tvojega domačega okoliša.

Vernik.

Dobro seme žit in krompirja

Dobro seme je pogoj za boljši in večji pridelek. Vsa umetna gnojila in vsa tehnizacija našega poljedelstva bo le malo zalegla, če ne bomo posvečali več pažnje dobremu semenu. To velja tako za pridelovanje žita, kakor tudi za pridelovanje okopavin, stročnic in krmskih rastlin. Z ozirom na dobre izkušnje z odbranim semenom marsikateri vidnejši poljedelec, na primer Jurč v Ločah, Črčej na Blatu in mnogi drugi, letos izjavlja, da bo sejal v bodoče le originalno seme.

Zavedajoč se velike važnosti dobrega semena je Pokrajinski odbor Kmečke zveze razposlal letos spomladi vsem krajevnim odborom KZ okrožnice, v katerih je pozval kmetovalce, naj javijo vse **nadpovprečne posevke in sadeže** zaradi ocene in strokovne odbire. Prijav na to okrožnico sicer ni bilo mnogo, vendar je gospodarski svetovalec KZ izrabil vsako priložnost splošnih gospodarskih potovanj v dobi odgovarjajočega rastlinskega razvoja, da je priložnostno ocenil najlepše posevke in sadeže odbranih in domačih sort, ter je predvsem v okviru občinskih sestankov **priporočal** posamezno ugotovljeno lepo in dobro seme. Na splošno, po vsej Slovenski Koroški od Podkloštra do Labuda, pa en sam strokovnjak v tako kratkem času, kakršnega dopušča razvojna doba rastlin, brez posebnega vozila in sprigo nešteti drugih poslov, ni mogel zajeti vseh nadpovprečnih posevkov in sadežev. To deloma tudi zaradi tega ni bilo mogoče, ker že ni bilo jasnosti glede posredovanja s semenskim blagom. Sedaj, ko je našla Zveza slovenskih zadrug v Celovcu možnosti za posredovanje, bo mogoče tudi strokovno odbiro semena v bodoče postaviti na široko podlago. Že za letos na tej osnovi po gospodarskem svetovalcu KZ odbranim in priznanem semenju razpolaga Zveza zadrug v Celovcu s 25.000 kg raznega semenskega krompirja in 3.000 kg ozimnega ječmena ter nekoliko rži in pšenice.

Da mora tudi naše odbrano domače in žlahtno seme, ki je poleg tega še temu **primerno ceneje**, odgovarjati in zadovoljevati, dokazuje, da je 85 % vseh danes v Avstriji v prometu se nahajajočih plemenitih sort nastalo samo na podlagi smotrne izbire in le 15 % žlahtnih sort je plod umetnega oplojevanja oz. križanja.

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624-4; Za vsebino odgovarja: France Kosutnik, Tiska: Robitschek u. Co., Wien VIII., Hernalsgürtel 20. — Dopisi naj se posiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.

In ne bi bil iz Jazbin, ne bi bil sin tega planinskega rodu, če bi ga ta zavest ne skelela, če bi ga ta bolečina ne puntala. Pri srcu mu je šlo na jok, a hkrati ga je grabila jeza proti tistim, ki so mu to storili. Usedel se je na klop in skušal zbrati svoje misli. Toda v glavi mu je divjal tak vihar, da je bil ves ta napor zaman. Bil je še premlad, preneizkušen in prezelen, da bi mogel spoznati vse okolnosti, ki so bile tega krive. Mislil je na tisto noč v Mežici, na Jazbino, na prevrat, na Kapišarja, na Dudaša in zopet na Jazbino, na sončno, divjo Jazbino, ki leži zdaj odeta z visokim snegom ... Iz tega vrtinca ga je predramil ropot vrat. V ječo so stopili trije soldati; enega ni poznal, a druga dva sta bila Kotalov Franci in Čarnuhov Otej.

Ko je uprl oči v prišlece, je Petruh žele čutil, da so zalite s solzami. Zato ga je grenko zapeklo pri srcu.

„He, Petruh, emeriti se ti pa ni treba! Rekel sem ti že, da se ti ne bo nič zgodilo!“ ga je pozdravil Kotalov.

„Saj se ne emerim, le jezim se.“ se je skušal opravičevati Petruh.

Kotalov Franci in Čarnuhov Otej sta se usedla na klop, da je bil Petruh v sredi, a tuji soldat se je pred njimi zavalil na slamo.

„Prišli smo ti delat družino!“ je rekel Otej. Čarnuh je bil fužinarsko deže in so se Močivci spoznali z njim po Rožejevih. On in Močivska Mojce sta se imela skrivaj rada. Za to zvezo je vedel tudi Petruh in je bil njegovega obiska še posebno vesel. Kotalov je potegnil iz žepa škatlo